

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів і економіки природокористування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
“ _____ ” _____ 2019 року

06-03-62

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ФІНАНСОВИЙ РИНОК
FINANCIAL MARKET

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Specialty 072 «Finance, banking and insurance»

Робоча програма з дисципліни „Фінансовий ринок” для студентів за спеціальністю 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”. Рівне: НУВГП, 2019. 14 с.

Розробник:

Кондрацька Н.М., к.е.н., доцент кафедри фінансів і економіки природокористування.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів і економіки природокористування

Протокол від 30 січня 2019 року № 6

Завідувач кафедри

Л.В. Мельник

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”

Протокол від 30 січня 2019 року № 6

Голова науково -методичної комісії

Л.М. Мельник

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Фінансовий ринок» складена відповідно до освітньо-професійної програми першого рівня вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» та відповідного навчального плану.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є складна саморегулююча система ринків, де концентрується попит і пропозиція на різні фінансові активи та послуги.

Дисципліна «Фінансовий ринок» є складовою блоку нормативних навчальних дисциплін (дисциплін професійної та практичної підготовки) для підготовки студентів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Навчальний матеріал дисципліни „Фінансовий ринок” викладається в семи темах, які об'єднанні у два змістові модулі. Дисципліна включає базові теми, які формують систему знань щодо об'єктивних передумов виникнення, суті, функцій та характерних ознак фінансового ринку; його учасників та особливостей регулювання. Значну увагу приділено вивченню грошового ринку, його сутності та особливостей виконання операційній у обліковому та міжбанківському сегментах., а також на ринках капіталу. У курсі розкриваються складові елементи валютних операцій та організаційні засади валютного регулювання та курсової політики. Завершальним етапом вивчення дисципліни є вивчення особливостей функціонування ринку цінних паперів – пріоритетної складової фінансового ринку.

Курс заплановано в ключі цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та під час практичних занять, індивідуальної та самостійної роботи. Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

Фінансовий ринок - це особлива властива тільки ринковій економіці сфера економічних відносин, де здійснюється купівля-продаж, розподіл та переозподіл фінансових активів країни між сферами економіки. Курс «Фінансови ринок» спрямований на формування початкових навичок студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» у сфері фінансового ринку: від теоретичних основ оцінки фінансових активів до сучасних особливостей його функціонування в Україні та світі.

Ключові слова: фінансовий ринок, фінансові регулятори, саморегулювні організації, ринок капіталів, грошовий ринок, валютний ринок, ринок цінних паперів.

Abstract

The financial market is a special characteristic of the market economy, the sphere of economic relations, where the sale, distribution and redistribution of financial assets of the country between the spheres of economy are carried out. The aim of course "Financial Market" is forming the initial skills of students of the specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" in the financial market: from the theoretical basis of financial assets evaluation to the modern features of its functioning in Ukraine and in the world.

Keywords: financial services, capital market, money market, currency market, securities market.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань: 07 „Управління та адміністрування”	Дисципліна фахової підготовки (спеціалізації)	
Модулів – 2	Спеціальність: 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	5-й
Загальна кількість годин – 135		Семестр	
		8-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 6 год.	Рівень вищої освіти: I (бакалаврський)	Лекції	
		24 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		22.	8 год.
		Самостійна робота:	
89	125 год.	Вид контролю: екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання 34% до 66% ;

для заочної форми навчання 10% до 90%.

2. Мета і завдання викладання дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів комплексного розуміння системи взаємозв'язків, котрі виникають під час обміну специфічними фінансовими ресурсами.

Предметом навчальної дисципліни є фінансовий ринок, що виступає як економічний простір, де формуються і функціонують відносини купівлі-продажу фінансових інструментів.

За результатами вивчення дисципліни студент здобуде наступні компетентності:

- Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів фінансової науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- Здатність до абстрактного мислення, фундаментального аналізу та синтезу на основі логічних аргументів.

- Здатність застосовувати отримані знання на практиці.

- Здатність розуміння генезису та закономірностей функціонування економічної системи на міжнародному та національному рівнях.

- Здатність використовувати основні методи макро- та мікроекономічного аналізу для дослідження економічних процесів та оцінки їх у сучасних фінансових системах.

- Вміння використовувати теоретичний та методичний інструментарій економічної, фінансової, математичної, статистичної та інших наук для дослідження фінансових систем.

- Здатність використовувати базові знання і практичні навички у сфері грошово-кредитної та фіскальної політики, регулювання фінансового ринку та фінансів суб'єктів господарювання .

- Здатність опановувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку сфери фінансів, банківської справи та страхування

- Здатність до застосування сучасних інформаційних технологій у сфері фінансів, банківської справи та страхуванні

- Здатність застосовувати економіко-математичні методи і моделі для прогнозування економічних процесів.

- Здатність до розуміння необхідності запровадження систем раціонального використання природних ресурсів і охорони навколишнього середовища.

- Здатність підтримувати належний рівень економічних знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання передбачають здатність:

- Розуміти сутність економічних законів та категорій, фінансову термінологію, принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

- Виявляти та аналізувати ключові характеристики фінансових систем, оцінювати їх взаємозв'язки з національними та світовими економіками.

- Застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення, володіти інформаційними технологіями у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

- Підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

- Виконувати фінансово-економічні розрахунки, обґрунтовувати фінансові рішення на основі використання необхідних інструментальних засобів.

- Вміти застосовувати здобуті знання для вирішення завдань прикладного характеру у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

- Здійснювати фахове обґрунтування прийняття рішень та нести відповідальність за результати професійної діяльності у сфері фінансів, банківської діяльності та страхуванні.

- Виконувати професійні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування у міжнародному контексті.

Вивчення дисципліни „Фінансовий ринок” базується на знаннях, отриманих з таких навчальних дисциплін, як „Статистика”, „Фінанси”, „Фінанси підприємств”, „Банківська система”, „Страхування”, „Інвестування”, а отримані знання будуть використовуватись у подальшому при вивченні таких дисциплін: „Ринок фінансових послуг”, „Ринок нерухомості”, „Управління проектами”.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Тема 1. Сутність, функції та структура фінансового ринку

Місце фінансового ринку в фінансовій системі. Класифікація фінансових ринків. Характеристика основних інструментів фінансового ринку.

Тема 2. Учасники фінансового ринку

Учасники фінансового ринку та їх класифікація. Функціональний поділ учасників фінансового ринку. Інфраструктурні інституції фінансового ринку.

Тема 3. Державне регулювання та саморегулювання фінансового ринку

Форми та структура державного регулювання на фінансовому ринку. Національний банк як орган державного регулювання фінансового ринку. Регуляторні повноваження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Роль саморегулювних організацій на фінансовому ринку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ СЕГМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ**Тема 4. Грошовий ринок та ринок банківських позик**

Структура і суть грошового ринку. Характеристика облікового ринку та його особливості. Характеристика міжбанківського ринку. Операції на міжбанківському ринку

Тема 5. Валютний ринок

Поняття і структура валютного ринку. Валютні операції на фінансовому ринку. Валютне регулювання та курсова політика Центрального банку.

Тема 6. Ринок капіталів

Структура ринку капіталів. Суть та функції кредиту. Банки як основні учасники ринку капіталів.

Тема 7. Ринок цінних паперів

Сутність, функції та принципи функціонування. Характеристика основних учасників РЦП. Загальна характеристика та класифікація цінних паперів.

**4. Структура навчальної дисципліни
для студентів денної форми навчання**

№ п/п	Назви тем змістових модулів	Всього, год	в т.ч.		
			лекції	практичні	самостій- на робота
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ					
1	Тема 1. Сутність, функції та структура фінансового ринку	16	2	2	12
2	Тема 2. Учасники фінансового ринку	18	4	2	12
3	Тема 3. Державне регулювання та саморегулювання фінансового ринку	16	2	2	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ СЕГМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ					
4	Тема 4. Грошовий ринок та ринок банківських позик	20	4	4	12
5	Тема 5. Валютний ринок	21	4	4	13
6	Тема 6. Ринок капіталів	22	4	4	14
7	Тема 7. Ринок цінних паперів	22	4	4	14
Всього		135	24	22	89

У знаменнику наведено дані для студентів, що навчаються за інтегрованими планами.

для студентів заочної форми навчання

№ п/п	Назви тем змістових модулів	Всього, год	в т.ч.		
			лекції	практичні	самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ					
1	Тема 1. Сутність, функції та структура фінансового ринку	17	-	-	17
2	Тема 2. Учасники фінансового ринку	20	1	1	18
3	Тема 3. Державне регулювання та саморегулювання фінансового ринку	20	1	1	18
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ СЕГМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ					
4	Тема 4. Грошовий ринок та ринок банківських позик	19	-	1	19
5	Тема 5. Валютний ринок	19	-	1	18
6	Тема 6. Ринок капіталів	20	-	2	18
7	Тема 7. Ринок цінних паперів	20	-	2	18
Всього		135	2	8	125

5. Практичні заняття

№ п/п	Назви тем практичних занять	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Вивчення генезису фінансового ринку та його місця в економіці країн світу	2	-
2	Вивчення функцій учасників фінансового ринку	2	1
3	Аналіз структури регуляторних інституцій фінансового ринку. Повноваження фінансових регуляторів.	2	1
4	Розрахунок ефективності операцій на грошовому ринку та ринку банківських послуг	4	1
5	Розрахунок ефективності валютних операцій	4	1

№	Назви тем практичних занять	Кількість годин	
6	Розрахунок ефективності операцій на ринку капіталів	4	2
7	Розрахунок ефективності операцій з цінними паперами	4	2
Всього		22	8

6. Самостійна робота

№ п/п	Назви тем практичних занять	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Особливості розвитку фінансового ринку на різних етапах розвитку.	12	17
2	Динаміка та особливості розвитку учасників фінансового ринку	12	18
3	Особливості регулювання фінансового ринку країн світу	12	18
4	Динаміка розвитку та основні учасники грошового ринку	12	19
5	Динаміка розвитку та основні учасники валютного ринку	13	18
6	Динаміка розвитку та основні учасники ринку капіталів	14	18
7	Динаміка розвитку та основні учасники ринку цінних паперів	14	18
Всього		89	125

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни „Фінансовий ринок” використовуються інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання із застосуванням:

- лекцій у супроводі презентацій;
- відеофільмів та компакт дисків;
- проведення вебінарів;
- розв'язання задач та кейсів;
- складання матриць та графічних схем;
- складання есе.

8. Методи контролю

Поточний та підсумковий контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться відповідно до Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти НУВГП.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів та рекомендації з розподілу балів

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів **поточної роботи** (завдань, що виконуються на практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

Розрахункові завдання, задачі, лабораторні роботи, ситуаційні справи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% – завдання не виконано;
- 40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;
- 60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, присвоюються студентам денна форма

Модуль 1: Поточне тестування і СРС						Підсумковий тест (іспит)	Сума	
Змістовий модуль I			Змістовий модуль II				40	100
20			40					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
6	8	6	10	10	10	10		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Для іспиту
90 – 100	відмінно
82-89	добре
74-81	
64-73	задовільно
60-63	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни включає: друкований роздатковий матеріал, кейси (аналіз комерційних та ринкових ситуацій) та методичне забезпечення:

1. Кондрацька Н.М., Котик О.В. Конспект лекцій з дисципліни „Фінансовий ринок” для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Рівне: НУВГП, 2019. 40 с. (06-03-166)

2. Кондрацька Н.М., Котик О.В. Методичні вказівки до проведення практичних занять та виконання самостійної роботи з дисципліни „Фінансовий ринок” для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”. Рівне: НУВГП, – 2019. – 23 с. (06-03-167)

11. Рекомендована література

Базова література

1. Буднік М.М., Мартюшева Л.С., Сабліна Н.В. Фінансовий ринок : Навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2009. 334с.
2. Маслова С.О. Опалов О.А. Фінансовий ринок : Навч. Посібник, [3-є вид., виправл.]. К. : Каравела, 2004. 344 с.
3. Павлов В. І., Кондрацька Н. М. Формування інституційної системи ринку цінних паперів в Україні : монографія - Рівне НУВГП, 2011. 294 с
4. Клименко В.В., Акімова Л. М., Докієнко Л.М., Фінансовий ринок [текст] : навчальний посібник за ред. Павлова В.І. К. : «Центр учбової літератури», 2015. 2018. 358 с.

Допоміжна література

5. Бердникова Т.Б. Оценка ценных бумаг : учебное пособие. М. :ИНФРА, 2004. – 144 с.
6. Економічна енциклопедія : у трьох томах. Т3 / редкол. : С.В. Мочерний та інш. К. : видавничий центр „Академія”, 2002. 952 с.
7. Кондрацька Н.М. Теоретико-методологічні основи формування трансакційних витрат на фінансовому ринку / Н.М. Кондрацька // Економіка та суспільство [Електронне наукове фахове видання Мукачівського державного університету], -- Випуск № 7, 2016.
8. Про банки та банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2001. № 5-6. С. 30.
9. Про державне регулювання ринку цінних паперів : Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР. Дведений в дію Постановою Верховної Ради України № 475/96-ВР від 30.10.96. Відомості Верховної Ради. 1996. № 51. С. 293.
10. Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку : Положення затверджене Указом Президента України від 23.11. 2011 р. №1063/2011. Дата оновлення: 07.04.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 25.06.2018).
11. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : Положення затверджене Указом Президента України від 23.11.2011 р. №1070/2011. Дата оновлення: 23.11.2011. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011> (дата звернення: 25.06.2018).
12. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001№ 2664-III. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2002. № 1. С. 1.
13. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2006. № 31. С.268.

14. Мозговий О.М. Фондовий ринок : Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. (спец «Менеджмент» і «Міжнародна економіка»). К. : КНЕУ, 2001. 96 с.

15. Рубцов Б.Б. Мировые рынки ценных бумаг. М. : из-во „Экзамен”, 2002. 448с.

16. Солодкий М.О. Біржовий ринок. К. : Джерела М, 2002. 336 с.

17. Шелудько В.М. Фінансовий ринок : Навч.посібник. [2-е вид., випр.і доп.]. К. : Знання - Прес, 2003. 535 с.

18. Merton R. Financial Innovation and the Management and Regulation of Financial Institutions. NBER Working Paper 5096. Cambridge, Mas., April, 1995

19. Richard A. Boreale, Stewart C. Myers, Alan J. Marcus Fundamentals of corporate finance. McGraw-Hill, Inc., USA, 1995. p.107-128.

12. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.mifin.gov.ua> (дата звернення: 26.06.2018).

2. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua> (дата звернення: 26.06.2018).

3. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <http://www.dfr.gov.ua> (дата звернення: 26.06.2018).

4. Офіційний сайт фондової біржі „ПФТС”. URL: <http://www.pfts.com> (дата звернення: 26.06.2018).

5. Офіційний сайт фондової біржі „Українська біржа”. URL: <http://www.ux.ua/> (дата звернення: 26.06.2018).

6. Офіційний сайт фондової біржі „Перспектива”. URL: <http://fbp.com.ua/> (дата звернення: 26.06.2018).

7. Офіційний сайт Національного депозитарію України. URL: <http://csd.ua/> (дата звернення: 26.06.2018).

8. Офіційний сайт офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу.. URL: <http://www.uaib.com.ua> (дата звернення: 26.06.2018).

Розробник:

к.е.н., доцент кафедри фінансів
і економіки природокористування

Н.М. Кондрацька